

40 jaar UNIFIL

Het zuiden van Libanon kent een roerige geschiedenis. In 1975 brak in Libanon een burgeroorlog uit. Vanaf 1968 vestigden zich Palestijnen, verenigd in de PLO (Palestijnse Bevrijdings Organisatie) in het zuiden. Vanuit Libanon werden veelal burgerdoelen in Israël beschoten, en vanuit Libanon werden door de Palestijnse strijders terreuraanslagen op Israëlische doelen gepleegd wereldwijd. Zo'n 3.000 Palestijnse militanten vluchtten later vanuit Jordanië naar het zuiden van Libanon, waar zij zich vestigden en hergroepeerden.

In november 1977 vonden er andermaal over en weer zware beschietingen plaats. Aan beide zijden vielen slachtoffers. Daarnaast vielen er bij bombardementen onder de Libanese bevolking 70 slachtoffers.

Terreuraanslag in Israël

Op 11 maart trok een groep strijders naar Israël, waar zij na het doden van een Amerikaanse toeriste (natuurfotografe) nabij Haïfa een bus gijzelden. De groep wilde richting Tel Aviv, en gijzelden een tweede bus. Het doel van de actie is nooit duidelijk geworden; sommige bronnen zeggen dat de groep het Ministerie van Defensie wilde aanvallen. Een andere bron meldde het willen bezetten van het Israëlische parlement Knesseth om zo vrijheid te eisen voor gevangen genomen Palestijnen. Wel lijkt een rol te hebben gespeeld het willen frustreren van het Vredesakkoord tussen Israël en Egypte, waar de Amerikaanse president Jimmy Carter voor geijverd had. Juist op dat moment namelijk was er een glimser van vrede in het Midden Oosten.

Na een lange achtervolging en schotenwisseling telde men 38 Israëlische doden, waaronder 13 kinderen. 76 mensen raakten gewond. Aan Palestijnse kant sneuvelden 9 militanten.

Drie dagen later viel Israël het zuiden van Libanon binnen.

Operatie Litani

Op 14 maart 1978 startte het Israëlische leger Operatie Litani. Doel was om de Palestijnse militanten, in het bijzonder de aanhangers van de PLO, verder weg te drijven van de Israëlische grens. Tegelijk zou de operatie het vanuit Libanon beschieten van Noord Israël moeten bemoeilijken. Het zuiden van Libanon, ten zuiden van de rivier de Litani, werd binnengevallen en bezet gedurende het offensief dat een week duurde.

Inleidend voor Operatie Litani waren artilleriebeschietingen en bombardementen vanuit de lucht en vanaf de Middellandse Zee. Ongeveer 25.000 Israëlische militairen vielen daarna Libanon binnen. De operatie richtte zich voornamelijk op de PLO posities. Paratroopers landden bij de bruggen over de Litani, om op deze wijze de terugtocht van terugtrekkende PLO strijders te blokkeren.

De PLO trok zich desondanks terug naar het gebied ten noorden van de Litani. Veel Libanezen kwamen om het leven bij de artilleriebeschietingen en bombardementen vanuit de lucht. Over het precieze aantal slachtoffers bestaan meerdere meningen, de schattingen lopen uiteen van 1.100 tot

2.000. Er zijn veel mensen vanuit het zuiden op de vlucht geslagen (ongeveer 150.000) en vele huizen werden vernietigd.

Vanuit het gebied ten noorden van de Litani werd de IDF constant beschoten. Israël reageerde met onder andere het afgooien van clusterbommen. De South Lebanese Army (SLA) van majoor Saad Haddad werd bewapend door Israël met Amerikaanse wapens. De clusterbommen waren ook van Amerikaanse makelij. Dat groeide uit tot een politieke kwestie, Amerika dreigde vanwege het illegaal gebruik van geleverde wapens tot het stopzetten van militaire steun aan Israël.

VN resolutie 425 en 426 – de oprichting van UNIFIL

Op 19 maart 1978 namen de Verenigde Naties de Resoluties 425 en 426 aan, die inhielden het oproepen aan Israël tot terugtrekking uit het zuiden van Libanon. Om de uitvoering van de Resoluties te bewerkstelligen werd de United Nations Interim Force In Lebanon opgericht. Naast toezicht op de terugtrekking van de Israëlische troepen bestond het mandaat uit het herstellen van de vrede en het bijstaan van de Libanese regering bij het herstellen van het gezag in het gebied.

Op 23 maart arriveerden de eerste UNIFIL blauwhelmen in het gebied. UNIFIL moest na het aannemen van de resolutie in het zuiden van Libanon snel ontplooid worden, waarbij gebruik werd gemaakt van de in het gebied meer ervaren militaire waarnemers van de UNTSO (United Nations Truce Supervision Organisation). Onder de waarnemers zaten een aantal Nederlandse officieren. De VN resolutie betekende niet dat er een onmiddellijk staakt-het-vuren was. Pas op 28 maart, na een ontmoeting met C-UNIFIL Erskine, verklaarde ook de PLO de vijandigheden te zullen staken. Israël trok zich terug uit Libanon, maar liet aan de noordzijde van haar grens een gebied aan de SLA van majoor Haddad. Als extra veiligheid, omdat men in Israël kennelijk niet overtuigd was van de daadkracht en modus operandi van de multinationale vredesmacht UNIFIL.

UNIFIL moest er ook komen om een nieuw kruitvat in Libanon tegen te gaan, tegen de achtergrond van de vredesbesprekingen tussen Egypte (Sadat) en Begin (Israël).

UNIFIL en de vrede handhaven

Op 19 april 1978 beschoot de SLA het pas opgerichte UNIFIL hoofdkwartier in Naqoura met granaten, hetgeen resulteerde in 8 doden aan de kant van UNIFIL.

De partijen in Libanon stonden lijnrecht tegenover elkaar. De vrede bewaren was in de praktijk een erg moeilijke taak. Er was geen vredesovereenkomst en/of wapenstilstand in het zuiden van Libanon. Feitelijk was UNIFIL in een oorlogssituatie terecht gekomen. Partijen probeerden elkaar schade toe te brengen, UNIFIL werd daarin dikwijls als een soort 'sta-in-de-weg' ervaren.

Ondersecretaris-generaal van de VN schreef in zijn memoires over de inzet van UNIFIL: *"South Lebanon would almost certainly be a peacekeeper's nightmare"*. De lokale militia, de PLO militanten en de SLA zouden zich weinig van UNIFIL aantrekken. Het herstel van het Libanese gezag in het gebied was nog ver weg.

Op 19 maart schreef Kurt Waldheim, secretaris-generaal van de VN, dat de *volledige medewerking van alle partijen cruciaal was voor het welslagen van de missie*. Terugkijkend is daar niet aan voldaan, omdat partijen simpelweg niet meewerkten. De VN vredesmacht werd dwarsgezet en soms geterroriseerd.

Ondertussen werd vrijwel continue over de hoofden van de Blauwhelmen heen en weer geschoten tussen de IDF/DFF en de PLO.

Het UNIFIL mandaat handhaven

In de praktijk bleek de UNIFIL missie een lastige missie. Eigenlijk heeft zij vanaf geen kans gehad het verkregen mandaat uit te voeren. Dat heeft niet aan de militairen van de bijdragende landen gelegen. Die hebben naar behoren en kunnen gefunctioneerd als peacekeepers. Als eerder gesteld bleven de beschietingen over en weer doorgaan. Herstellen van het Libanese gezag in het gebied was moeilijk, omdat niet alle partijen daaraan meewerkten.

De aanwezigheid van UNIFIL in het zuiden van Libanon leidde er wel toe, dat eerder gevluchte inwoners terugkeerden naar het gebied vanwege de relatieve rust en bescherming. Het terugkeren van de bevolking was steeds de aanleiding tot verlenging van de missie. Het oorspronkelijke mandaat was afgegeven voor zes maanden....

Zoals bekend gingen Nederlandse militairen vanaf 10 maart 1979 als NL VN-detachement deel uitmaken van UNIFIL.

40 jaar

Inmiddels bestaat UNIFIL als VN vredesmissie 40 jaar. In die 40 jaar is er veel gebeurd; het is nu een van de langstlopende vredesmissies van de VN. Vanaf 1979 tot en met 1985 maakten Nederlandse militairen uit van UNIFIL.

In 1982 viel Israël ondanks de aanwezigheid van de Blauwhelmen opnieuw Libanon binnen in het kader van de Operatie 'Vrede voor Galilea'. Israëlische troepen drongen diep door op Libanees grondgebied, tot aan de hoofdstad Beirut. In september 1982 vonden de massamoorden plaats in de Palestijnse vluchtelingkampen Sabra en Chatilla. Uiteindelijk trok Israël zich in het jaar 2000 terug tot de oorspronkelijke landsgrenzen met Libanon, NB 22 jaar geleden onderdeel van het oorspronkelijke UNIFIL mandaat (1978).

In 2006 brak aan de Libanese grens een nieuwe grensoorlog uit, tussen de IDF en aanhangers van Hezbollah. Deze nieuwe escalatie leidde tot een nieuwe VN resolutie, 1701, met een ander en uitgebreider mandaat voor UNIFIL. De Blauwe Lijn, de grens, wordt door Blauwhelmen onder toezicht gehouden. Het gebied tussen de grens en de Litani wordt een gedemilitariseerde zone. Nog altijd staat UNIFIL het Libanese gezag bij. Daarnaast wordt er meer en meer ingezet op humanitaire hulp en ontwikkeling van het gebied, door het organiseren van educatie en ondersteuning van boeren en ondernemers. Naast militairen op de grond kent het nieuwe UNIFIL een Maritime Task

Force op zee, waaraan Nederlands Marine personeel met twee fregatten heeft deelgenomen tussen 2006 en 2008.

Op dit moment zijn ruim 10.500 Blauwhelmen actief in Libanon. Hieronder is op dit moment een (vrouwelijke) Nederlandse militair. Er zijn een aantal landen die al die jaren al bijdragen aan UNIFIL, waaronder Frankrijk, Ierland, Italië, Nepal en Zweden.

Sinds de oprichting van UNIFIL in 1978 hebben (op het moment van schrijven) 325 UNIFIL militairen in Libanon het leven gelaten, waaronder de negen Nederlandse militairen. Zij worden in Libanon jaarlijks herdacht op of rond 19 maart, de oprichtingsdatum van UNIFIL. Ieder jaar rond die dag vindt er te Naqoura een ceremonie plaats met alle deelnemende landen. De omgekomen militairen worden ook herdacht op de International Day of the United Nations Peacekeepers, ieder jaar op 29 mei.

Bronnen:

www.unifil.missions.org

Vredesmacht in Libanon, Ben Schoenmaker en Herman Rozendaal (NIMH, 2004)

1. Foto: <https://unifil.unmissions.org> UNIFIL militairen plaatsen de VN vlag in Zuid Libanon, maart 1978
2. Foto: <https://milinme.files.wordpress.com> Franse troepen van het 3e RPIMa (3eme Régiment de Parachutistes d'Infanterie de Marine) waren bij de eerste naar Libanon uitgezonden UNIFIL militairen, 25 maart 1978, hier gefotografeerd bij Tyre Barracks
3. Foto: UNIFIL PIO: een UNIFIL patrouille in een besneeuwd Zuid Libanon, 12 februari 2018
4. Graphic: UNIFIL PIO